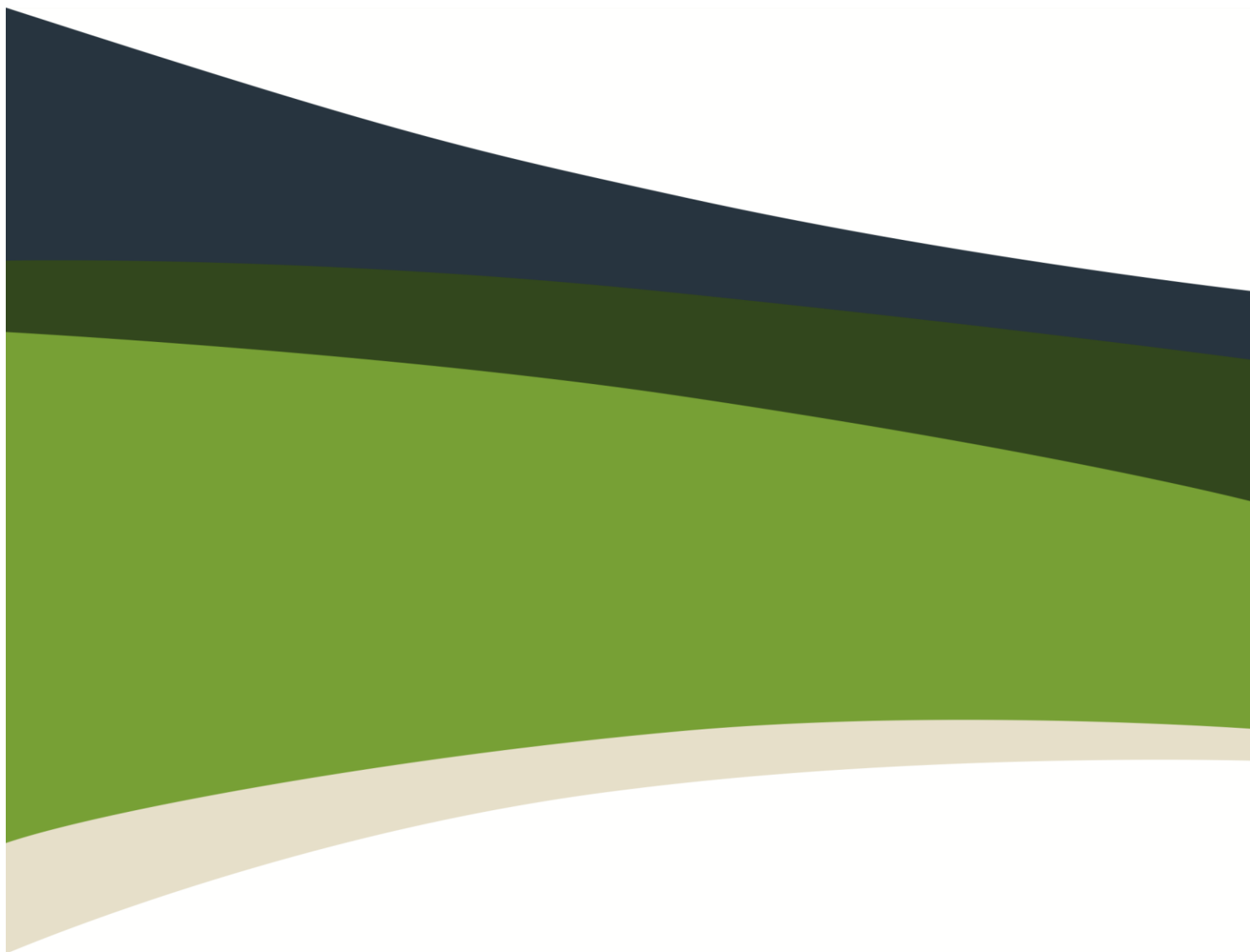

053-1

Actieplan

Veiligheid van vrouwen en LHBTIQ+
personen

1. Context, doel en afbakening

1.1 Aanleiding

De gemeente Wassenaar wil een veilige en toegankelijke leefomgeving bieden voor iedereen. Uit landelijke signalen en onderzoeken blijkt dat vrouwen en LHBTIQ+ personen nog regelmatig onveiligheid ervaren in de openbare ruimte. In november 2025 is de bijgevoegde motie vreemd aan de orde van de dag van GroenLinks, PvdA en Lokaal Wassenaar aangenomen, waarin het college wordt gevraagd om op basis van de bevindingen uit het onderzoek een concreet actieplan op te stellen.

Dit actieplan geeft invulling aan die opdracht en werkt deze uit in een set van maatregelen die bijdragen aan het vergroten van de (sociale) veiligheid van vrouwen en LHBTIQ+ personen in de openbare ruimte. De maatregelen zijn in samenwerking met leden van Zonta Nederland¹ en Soroptimisten² verder vormgegeven. De acties in dit plan richten zich op:

- Verbetering van de fysieke leefomgeving
- Verhogen van bewustwording en gedragsbeïnvloeding

De maatregelen in dit actieplan zijn bedoeld om de veiligheid van vrouwen en LHBTIQ+ personen in de openbare ruimte te vergroten en dragen tegelijk bij aan een veiligere en prettigere leefomgeving voor alle inwoners van Wassenaar. Daarbij wordt benadrukt dat veiligheid voor iedereen van groot belang is en dat dit voor iedere inwoner begint bij het eigen gedrag en het nemen van verantwoordelijkheid.

1.2 Afbakening

Dit actieplan is gericht op de uitvoering van een ingediende motie. Bij de aangenomen motie zijn geen extra middelen beschikbaar gesteld. Dit actieplan wordt daarom uitgevoerd binnen de bestaande middelen en capaciteit. Omdat het onderwerp groot en breed is, is het nodig om duidelijke keuzes te maken en het plan goed af te bakenen.

De focus van dit actieplan ligt op de veiligheid en het veiligheidsgevoel van vrouwen en LHBTIQ+ personen in de openbare ruimte. Hierbij gaat het om situaties die zich voordoen in de openbare ruimte en die betrekking hebben op zowel sociale als fysieke veiligheid zoals: omgangsvormen, verlichting, toezicht en gebruik van de openbare ruimte.

Geweld en intimidatie zijn bredere maatschappelijke problemen en komen ook voor buiten de openbare ruimte, bijvoorbeeld in de privésfeer. Dit plan negeert deze problemen niet, maar richt zich gezien de beschikbare middelen en de uitvoering van de motie op het deel waar de gemeente binnen haar rol en mogelijkheden het meest direct invloed op kan uitoefenen.

¹ Zonta Nederland werkt samen in regionale clubs aan de verbetering van de juridische, professionele, politieke en economische status van vrouwen en meisjes over de hele wereld.

² Soroptimisten zetten zich wereldwijd in voor betere rechten, kansen, veiligheid en leefomstandigheden van vrouwen. Dit doen zij door bewustwording te vergroten, invloed uit te oefenen op beleid en actief bij te dragen via concrete projecten en acties.

2. Bevindingen onderzoek (sociale) veiligheid

Om tot input te komen voor passende maatregelen is er een enquête (bijlage 1: uitkomsten) en een veiligheidsschouw gehouden. De resultaten zijn gebruikt om een actieplan op te stellen met concrete maatregelen om de (sociale) veiligheid te vergroten. Onderstaand wordt er een korte samenvatting gegeven van de uitkomsten van het onderzoek.

2.1 Samenvatting uitkomsten enquête onderzoek (sociale) veiligheid

De gemeente Wassenaar heeft via een online enquête onderzocht hoe vooral vrouwen en LHBTIQ+ personen de (sociale) veiligheid in de openbare ruimte ervaren. De enquête is gedeeld via de gemeentelijke Facebook- en Instagram-pagina en er is een artikel in de Wassenaarse krant geplaatst met een QR-code om meer inwoners te bereiken. Aan het onderzoek namen 169 respondenten deel. Dit aantal is beperkt ten opzichte van het totaal van 28.000 inwoners van Wassenaar. Hoewel de resultaten niet representatief zijn, bieden zij een waardevol signalenbeeld van plekken, situaties en momenten waarop het gevoel van onveiligheid toeneemt.

Uit de enquête blijkt dat inwoners Wassenaar over het algemeen als een veilig dorp beschouwen. Gemiddelde cijfer van algehele (sociale) veiligheid in Wassenaar is 7,1. Tegelijkertijd signaleren zij verbeterpunten in de inrichting van de openbare ruimte om het veiligheidsgevoel te versterken. Veelgenoemde aandachtspunten zijn betere en betrouwbaardere verlichting, meer overzicht door gericht groenbeheer, (camera)toezicht op specifieke locaties en een veilige, logische ingerichte infrastructuur.

Verder wordt door een meerderheid van de respondenten aangegeven bereid te zijn om onveilige plekken te melden. Deze bereidheid is vaak voorwaardelijk en hangt samen met de duidelijkheid over het meldproces en het vertrouwen dat meldingen serieus worden genomen. Respondenten benadrukken dat gevoelens van onveiligheid vaak voortkomen uit gedrag en houding, niet per se uit concrete strafbare feiten. Dit laat zien dat inwoners sociale veiligheid niet alleen als handhavingsvraagstuk zien, maar ook als maatschappelijke opdracht.

Daarnaast laat het onderzoek zien dat de ervaren veiligheid niet overal en op elk moment gelijk is. Met name in de avond en nacht neemt het gevoel van onveiligheid toe op specifieke routes en locaties, zoals fietspaden, tunnels, het centrum en het buitengebied. Tot slot geven respondenten aan dat groepsvorming en intimiderend gedrag, vooral in en rond het centrum, als bedreigend worden ervaren.

2.2 Samenvatting uitkomsten veiligheidsschouw

Op 24 maart 2026 heeft de gemeente Wassenaar een veiligheidsschouw georganiseerd. Tijdens deze avond zijn inwoners samen met de burgemeester, gemeenteambtenaren, handhaving en politie per fiets langs locaties gegaan die als (gevoelsmatig) onveilig worden ervaren. De route van de schouw (bijlage 2) is vastgesteld op basis van de locaties die door inwoners zijn aangedragen via de enquête.

Tijdens de schouw zijn op meerdere plekken terugkerende knelpunten waargenomen. In de Langstraat en op de Luifelbaan is sprake van onduidelijkheid over het fietsen in de straat en wordt groepsvorming als onprettig ervaren. Op het parkeerterrein Berkhei is sprake van een rommelige en

versnipperde inrichting, wat in de avond bijdraagt aan een onbestemde sfeer en een gevoel van onveiligheid. Ook is de verlichting niet overal optimaal.

Langs de Katwijkseweg en de aangrenzende fietspaden zijn donkere paden waargenomen, onder meer langs bosranden zoals het Pallandbos, met lange stukken zonder sociale controle en hoge begroeiing die het overzicht beperkt. Ook op het Weidepad en in de omgeving van Polanenpark en Duivenvoorde zijn donkere plekken geconstateerd met weinig sociale controle.

Tijdens de schouw zijn verschillende suggesties gedaan om de openbare ruimte veiliger te maken. Genoemd zijn het verbeteren en uitbreiden van verlichting op hangplekken en langs routes, het laag en overzichtelijk houden van begroeiing, zorgvuldig onderhoud van de openbare ruimte en het beter zichtbaar maken van logische en herkenbare loop- en fietsroutes.

Naast fysieke verbeteringen is ook aandacht gevraagd voor sociale aspecten. Zo is gewezen op het belang van 'bewust' gedrag³ en onderlinge aanspreekbaarheid, de zichtbaarheid van buurtpreventie en het serieus omgaan met meldingen en de opvolging daarvan. Verder werd benadrukt dat het noodzakelijk blijft dat politie en Openbaar Ministerie aangiften ruimhartig opnemen en behandelen.

De veiligheidsschouw laat zien dat ervaren onveiligheid in de openbare ruimte in belangrijke mate samenhangt met verlichting, overzicht, inrichting en beheer. Op meerdere locaties zijn de knelpunten herkenbaar en komen overeen met de uitkomsten van de enquête.

2.3 Landelijk beeld

Landelijk ervaren vrouwen en LHBTIQ+ personen een verhoogd risico op intimidatie, discriminatie en voelen zij zich structureel minder veilig dan gemiddeld. Vrouwen zijn met name vaker slachtoffer van seksueel geweld en huiselijk geweld, waarbij (ex-) partnergeweld een groot aandeel heeft. Daarnaast blijkt uit cijfers van het CBS dat bijna de helft van de vrouwen zich weleens onveilig voelt, met name in de openbare ruimte en tijdens de avonduren.

LHBTIQ+ personen hebben bovengemiddeld vaak te maken met verbaal geweld, intimidatie en discriminatie. Zij zijn vaker slachtoffer van geweld dan niet-LHBTIQ+ personen en rapporteren aanzienlijk meer onveiligheidsgevoelens. Binnen deze groep zijn met name bi+ vrouwen, transgender en non-binaire personen extra kwetsbaar. Meldingen van LHBTIQ+-gerelateerd geweld en discriminatie laten de afgelopen jaren een stijgende trend zien. Een belangrijk aandachtspunt is de onderrapportage van incidenten.

2.4 Aanvullende cijfers

Per 1 juli 2024 is de nieuwe Wet seksuele misdrijven in werking getreden. Sinds de inwerkingtreding zijn er tot april 2026 bij de politie Wassenaar geen meldingen binnengekomen. Ook bij de gemeente Wassenaar zijn tot op heden geen meldingen binnengekomen van (seksuele) intimidatie in de openbare ruimte.

³ Met 'bewust gedrag' wordt in deze context bedoeld dat mensen zich actief en verantwoordelijk gedragen in de openbare ruimte, met oog voor hun omgeving en voor anderen.

3. Actieplan

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zijn onderstaand twee actielijnen uitgewerkt voor 2026. Deze actielijnen richten zich op het verbeteren van de fysieke leefomgeving en op het vergroten van bewustwording en het beïnvloeden van gedrag.

3.1 Verbeteren van de fysieke leefomgeving

Verbeteren onveilige plekken

Waar het gaat om concrete, fysieke verbeteringen op specifieke plekken kan worden bekeken of deze locaties (bijvoorbeeld de meest gemelde plekken) kunnen worden aangepast om ze veiliger te maken en/of veiliger te laten aanvoelen. Bijvoorbeeld door het plaatsen van extra verlichting, aanpassen inrichting of het (regelmatiger) snoeien van groen.

In sommige gevallen voelen mensen zich onveilig omdat een locatie afgelegen is of omdat er weinig sociale controle is. In dat geval is er meer nodig om een plek veiliger te maken of te laten aanvoelen. In overleg met de eigen organisatie (o.a. beheer en onderhoud openbare ruimte) zal worden gekeken naar aanvullende mogelijkheden en welke locaties prioriteit krijgen. Hierbij wordt de input van de enquête, de veiligheidsschouw en het nieuwe meldpunt gebruikt. Momenteel wordt gewerkt aan de inrichting van een meldpunt waar inwoners onveilige plekken kunnen melden. Dit meldpunt is vanaf 1 juli 2026 beschikbaar via www.wassenaar.nl/melden.

Kanttkening hierbij is dat fysieke maatregelen, zoals het plaatsen van extra verlichting, structurele onderhoudskosten met zich meebrengt. Daarnaast dient bij maatregelen die betrekking hebben op groen of de openbare ruimte rekening te worden gehouden met geldende wet- en regelgeving.

Het aspect (subjectieve) veiligheid standaard meenemen in ruimtelijke ontwikkeling

Als gemeente Wassenaar gaan we verkennen hoe het onderwerp (subjectieve) veiligheid beter en structureel onderdeel wordt van het ruimtelijke proces, zodat dit aspect tijdig en zorgvuldig wordt betrokken bij de besluitvorming. Bij het opstellen en uitvoeren van ruimtelijke plannen is het belangrijk om het aspect (subjectieve) veiligheid standaard mee te nemen in de afwegingen die worden gemaakt.

Ruimtelijke keuzes hebben namelijk invloed op hoe veilig inwoners een plek ervaren. Zo kan vanuit het perspectief van flora en fauna worden gekozen voor minder openbare verlichting, terwijl het vanuit het oogpunt van veiligheid en veiligheidsbeleving juist wenselijk kan zijn om extra verlichting toe te passen. Dit betekent niet dat het veiligheidsaspect altijd doorslaggevend moet zijn, maar wel dat het wordt meegewogen naast andere belangen.

3.2 Verhogen bewustwording en beïnvloeden van gedrag

Halt en scholen

Ieder jaar ontvangt stichting Halt van de gemeente een financiële bijdrage voor het uitvoeren van preventieve activiteiten, met name het verzorgen van voorlichtingen op scholen. Halt biedt onder andere de voorlichtingen: invloed van de groep, gedrag online, sexting education en tolerantie en respect aan. Tijdens de voorlichtingen wordt aandacht besteed aan normstelling,

grensoverschrijdend gedrag en de mogelijke consquenties hiervan. Scholen maken hier al actief gebruik van.

Voor gedragsbeïnvloeding bij mannen en jongens ligt in beginsel een belangrijke rol bij ouders. Als gemeente zal aanvullend op Halt worden verkend in hoeverre op scholen extra aandacht kan worden besteed aan sociale veiligheid. Bij het voortgezet onderwijs zal worden geïnterviewd welke activiteiten momenteel plaatsvinden binnen dit thema. Daarbij wordt onder andere gekeken naar lessen sociale vaardigheden en eventuele aandacht voor weerbaarheid en zelfverdediging.

Op basis van deze inventarisatie wordt met de scholen besproken op welke wijze zij betrokken worden bij mogelijke vervolgacties zoals het aanbieden van weerbaarheids- of zelfverdedigingstrainingen en het inzetten van bewustwordingsmateriaal. Ook bij de basisscholen zal worden geïnterviewd welke activiteiten en/of lesmaterialen momenteel beschikbaar zijn binnen dit thema, zodat kan worden gezien welke aanvullende inzet wenselijk en mogelijk is.

Sport

In de Sportvisie Wassenaar is een veilig sportklimaat als aandachtspunt opgenomen. In de visie is het volgende doel opgenomen: De gemeente staat voor een sociaal veilige sportomgeving waar iedere inwoner met een passend sport- of beweegaanbod in een veilige omgeving kan sporten.

De visie richt zich op de vier zogenoemde V's voor een sociale veilige sportomgeving:

- Percentage uitgevraagde VOG's aan vrijwilligers die activiteiten bieden aan jeugdleden en specifieke groepen plus de bestuursleden
- Aantal verenigingen met verenigingsbrede gedragsregels
- Aantal verenigingen met vertrouwenscontactpersoon
- Aantal vakkundig getrainde trainers en coaches

De Vrijwilligerscentrale Wassenaar (VCW), Fit in Wassenaar en Stichting voor Inclusie en Discriminatiebestrijding (iDb) gaan ondersteuning bieden aan verenigingen. Fit in Wassenaar heeft het thema sociaal veilige sportomgeving opgenomen in het plan van aanpak Clubondersteuning 2024-2026. De verenigingsondersteuner is hiervoor de contactpersoon voor de sportvereniging.

Stichting iDb voor Inclusie en Discriminatiebestrijding is ook aangesloten bij het kernteam van Fit in Wassenaar en levert een bijdrage aan een open, veilig en inclusief sportklimaat. We sluiten hiermee aan op de Lokale Inclusieagenda.

Verkennen en aansluiten bij bestaande (online) campagnes

In het kader van dit actieplan wordt onderzocht of er bestaande (online) campagnes beschikbaar zijn gericht op de veiligheid van vrouwen en LHBTIQ+ personen. Daarbij wordt gekeken naar landelijke- of regionale campagnes die zich richten op bewustwording, het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag en het versterken van het veiligheidsgevoel binnen een gemeente.

Indien passende campagnes beschikbaar zijn, wordt afgestemd op welke wijze de gemeente Wassenaar hierbij kan aansluiten. Dit kan bijvoorbeeld door het delen van bestaande campagnematerialen via gemeentelijke communicatiekanalen of door het onder de aandacht brengen

van de campagne bij inwoners en samenwerkingspartners. Door aan te sluiten bij bestaande initiatieven wordt gebruikgemaakt van ontwikkelde materialen en kennis.

4. Vervolg en afsluiting

Dit actieplan is geen volledige oplossing voor het bredere maatschappelijke probleem, maar laat zien welke stappen de gemeente op korte termijn kan zetten. Met een aantal gerichte actiepunten werken we toe naar verbetering. Daarbij maken we gebruik van informatiegestuurd werken, waarbij signalen en meldingen vanuit het meldpunt helpen om inzicht te krijgen in wat er speelt. De resultaten van dit actieplan nemen we mee in de evaluatie van het uitvoeringsplan Integraal Veiligheidsbeleid 2026. De evaluatie wordt in januari of februari 2027 verzonden middels een raadsinformatiebrief aan de gemeenteraad.

5. Bijlage 1: uitkomsten enquête

Aantal deelname	Aantal	Percentage
Vrouw	126	75%
Non-binair	1	1%
Man	39	23%
Beschrijf het liever zelf	3	2%
Totaal	169	

Leeftijd	Aantal	Percentage
16-24 jaar	9	5%
25-34 jaar	24	14%
35-49 jaar	53	31%
50-64 jaar	56	33%
65+	27	16%

Ervaring ongewenst gedrag	Aantal	Percentage
Ja, onveilig gevoeld	61	36%
Ja, ongewenst gedrag ervaren	11	7%
Ja, beide	10	6%
Nee	86	51%
Weet ik niet	1	1%

Omschrijving gebeurtenis	Aantal	Percentage
Ongewenste opmerkingen	30	16%
Intimidatie	19	10%
Fysiek geweld	3	2%

Verbaal geweld	13	7%
Groepsvorming die als bedreigend werd ervaren	41	22%
Donkere en/of slecht verlichte plekken	47	25%
Afgelegen en/of onoverzichtelijke locatie	27	14%
Andere	10	5%

Tijdstip gebeurtenis	Aantal	Percentage
06:00 – 12:00 uur	13	10%
12:00 – 18:00 uur	25	20%
18:00 – 00:00 uur	67	52%
00:00 – 06:00 uur	20	16%
Weet ik niet meer	3	2%

Verbetering openbare ruimte	Aantal	Percentage
Betere verlichting	91	28%
Meer zichtbaarheid en overzicht (bijv. snoeien)	55	17%
Cameratoezicht	65	20%
Verbetering infrastructuur	38	12%
Meer aanwezig van mensen o.a. door aanpassingen in openbare ruimte	34	11%
Andere	40	12%

Gedrag en sociale aspecten	Aantal	Percentage
Meer sociale controle	54	13%
Meer aanspreekbaarheid tussen bewoners	47	11%
Respectvoller gedrag	80	20%
Aanwezigheid gemeentelijke handhaving	81	20%
Aanwezig van politie	73	18%
Preventieprogramma's	37	9%
Andere	38	9%

Veiligheid in/rondom horeca	Aantal	Percentage
Ja, voel me veilig	129	76%
Soms onveilig	28	17%

6. Bijlage 2: route veiligheidsschouw

